

বেক মার্কেট

১৯৯০/নাঃ
১৫/১২/৯৮

শ্রীমেদিনী কান্ত ঠাকুরা

চলিত
কবিতা

১২২০/২১:
২৫/১২/২৮

ব্লেক মার্কেট ।

(সামাজিক নাটক)

বোকাখাট থিয়েটার পার্টির দ্বারা প্রথম অভিনীত
৩১/৩/৪৭ সোমবার সন্ধিয়া ।

শ্রীমেদিনী কান্ত ঠাকুরীয়া
প্রণীত ।

পরিবেশক

মাজিৰগাওঁ লখিমী ভবঁাল

পলাশবাৰী ।

প্রকাশক—

১৯৯০/অঃ

গিৰি পুথি ভঁৰাল

১৯৯৭/অঃ

মাজিব গাওঁ,

অ-সম-সাহিত্য সভা, অত্যাঁ,

২২শা আৰ্হিবেশন, আদৰ্শনী-সমিতিৰ-

জৰিয়ত আৰু-আদৰ্শনী-বন্ধু

চাবুখীয়াৰ-আৰু পোখা দান।

শ্রীৰত্নী-আৰু-আদৰ্শনী,

২০/২/৯৮

সভাপতি,

আদৰ্শনী-সমিতি, অ-সম-

সাহিত্য সভা, ২২শা

আৰ্হিবেশন, শিল্প,

আশুতোষ বৰুৱা

দ্বাৰা মুদ্রিত।

বেচ-আঠ অনা।

অলম সাহিত্য সভা
কোমরাট

—অৰ্পণ—

জাতিৰ পিতা—

পুণ্যাশ্রম মহাত্মাজিৰ

শ্রীচৰণত

এই ক্ষুদ্ৰ নাটকখনি

অৰ্পণ কৰা

হ'ল।

গুৰুবাৰ
২৯/২/১৯৪৮

}

—লিখক

লিখকৰ কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ

শিৱসাগৰ জিলাৰ বোকাখাট আৰু কাজিৰঙা মৌজা
দুটিত বয়-বস্ত্ৰৰ অভাৱ অভিযোগ আৰু ব্লেক মাৰ্কেট
ধ্বংসৰ প্ৰতিকাবাৰ্থে এখন বাজুহুৱা সভা হয়। সেই
উপলক্ষে ব্লেক মাৰ্কেট নাটকৰ প্ৰথম অভিনয় পৰিপাটিকৈ
কৰি দেখুওৱা হয়। সেই বাবে অভিনেতা সকলৰ
ওপৰত লিখক কৃতজ্ঞ।

নাটখন হাতে লিখা অৱস্থাতে পলাশবাৰী আৰ, বি,
হাই স্কুলৰ শিক্ষক শ্ৰীযুত জীৱেশ্বৰ দেৱ, শৰ্ম্মাই পঢ়ি
চাই ছই এটি ভুল শুধৰাই দিয়ে আৰু ছপাখানালৈ
পঠোৱা নকলটি তাৰাতাৰিকৈ প্ৰিয় সখি শ্ৰীযুত আনন্দ
ৰাম ডেকাই লিখি দিয়াত তেখেতদ্বয়ৰ প্ৰতি আন্তৰিক
ভক্তিৰ শৰাই আগ বঢ়োৱা হ'ল। ইতি—

—লিখক—

অসম সাহিত্য সভা
বোকাখাট

দ্বিতীয় তাণ্ডবৰ আগ-কথা

এই ক্ষুদ্ৰ নাটকখন ছপাখানাৰ পৰা ওলোৱাৰ প্ৰায়
এমাহ মানৰ ভিতৰতে সাং হয়।

সদাশয় গ্ৰাহক গ্ৰাহিকা সকলৰ অনুৰোধত পুনৰ
ছপা কৰিবৰ নিমিত্তে মন থকাতে নানা বেমেজালিত
বহি থকাতেই চিলঙৰ শ্ৰীযুত বিভু ভূষণ চৌধুৰীয়ে ২য়
তাণ্ডবৰ ছপা কৰিবলৈ হাতত লোৱাত তেখেতক কৃতজ্ঞতা
জনালে।

এই নাটকখনৰ প্ৰায় সকলো ঠাইতে অভিনয়ৰ বাতৰি
পোৱাত অভিনেতা সকলক “জয়হিন্দ” জনাইছে। ইতি—

মাজিবগাওঁ

পলাশবাৰী

২৮।৪।৪৮

}

—লিখক

—তৃতীয় তাঙৰণ—

এই তাঙৰণটো “ব্লেক মাৰ্কেটৰ” কোনো সাল-সলনি
নকৰি হুবহু আগৰ দৰেই ৰাখি এমানতেই লিখকে
বাইজৰ ওচৰত মূৰ দোৱাই আশীৰ্বাদ বিচাৰিছে। ইতি—
মাজিৰ গাওঁ

১৮৭২ শ'ক

১ বহাগ

১৫।৪।৫১

{

লিখক ।

— X —

—ভবিষ্য—

চাপ্লাই এচ্. আই ।

চি-আই-ডি ইন্সপেক্তৰ ।

পুলিচ চাব-ইন্সপেক্তৰ ।

হাকিম ।

উকিল ।

পেচ্কাৰ ।

চাপৰাটী ।

চিপাহীবোৰ ।

হোল চেলাৰ মুগীলাল বক্স ।

মেনেজাৰ ।

চেল মেন ।

হৰনাথ ।

মহেশ্বৰ ।

দাসীৰাম ।

গাওঁবুঢ়া ।

চেনিৰাম ।

ধীৰেন্দ্ৰ ।

বীৰেন ।

যোগেন ।

ভূপেন ।

সুন্দৰ আলী ।

পাথিক ।

গ্ৰাহকবোৰ ইত্যাদি ।

বেক মাৰ্কেট

প্রথম অঙ্ক

প্রথম দৃশ্য

[বেচনিং দোকান, কাৰ্ডৰ মাল লোৱাই লৈছে; চেল-মেনে মাল জুখি আজৰি পোৱা নাই । মেনেজাৰ হিচাবত ব্যস্ত]

হৰনাথ—মেনেজাৰ বাবু, আগেয়ে মোৰ কাৰ্ডৰ মাল
খিনি লিখি দিয়ক—মোৰ ঘৰত বৰ বিপদ ।

মেনেজাৰ—মনে মনে থাকক । মই কিবা বহি আছোঁ
নে কি ?

হৰনাথ—বেজাৰ নেপাবটোন মেনেজাৰ বাবু ! মোৰ বৰ
বিপদ । সেই বাবেই মই ইমান লৰা-ধপৰা কৰিছোঁ ।

[কাৰ্ডখন আগ বঢ়াই দিয়ে]

মেনেজাৰ—[কাৰ্ড দলিয়াই দি] যোৱা-যোৱা বিবক্তিক
নকৰিবা । বিপদে হওক বা কোনোবা মৰকে এতিয়া
মোক আমনি নকৰিবা । অলপ শান্ত হওক আৰু
মাত্ৰ দুখন কাৰ্ডৰ মাল লিখিব আছে, সেই দুখন লিখা
হলেই আপোনাৰ কাৰ্ডৰ মাল লিখা হব । [অলপ
ভাবি] অ' আপুনি বোধহয় মাল নেপাব, মোৰ মনত

পরে আপোনার ওরাইফে মাল নিয়া । বাক, নিছে নে নাই কার্ড আক চেলবুক বিজাই চালে সকলো ধবা পবিব

[বেগে মহেশ্বর শর্ম্মার প্রবেশ]

মহেশ্বর—হেবি মেনেজাব ! মোব এই চেনি পোরা কোনে জুখি দিছে ।

মেনেজাব—কিয় ? কি প্রয়োজন ? চেল-মেনে জুখি দিছে ।

মহেশ্বর—চেল-মেনে দিছে ? কিমান দিছে ?

মেনেজাব—আপুনি নেজানে জানে' । ? গরর্ণমেণ্টে এইবারব ক'টাত জনেপ্রতি এছটাককৈ চেনি বিত্তবা কবিবলৈ কৈছে । আপোনার নো জন-সংখ্যা কিমান ?

মহেশ্বর—চাবি জন ।

মেনেজাব—তেনেহলে আপুনি এপোরা চেনি পায় ।

অ'—ঘুমক কা ! মহেশ্বর শর্ম্মাক চেনি কিমান জুখি দি-ছি-লি অ ।

মক—(কাবলৈ আহি) পুৰাপুৰি এপোরা জুখি দিছোঁ দেখোন ।

মহেশ্বর—এপোরা দিছা ? বাক—বাক দগা-পাল্লা আনি ওজন কবি ভালদৰে দেখুৱা ।

ঘুমক—বাক চোৱা । এবাৰ কিয় এশবাব ওজন কবি দিব-লৈয়ো বাজী আছে' ।

[দগা-পাল্লা আনি ওজন কবিব ধৰে]

মহেশ্বৰ—পিচে,—কিমান হ'ল হে ? এই দৰেইতো তোমা-
লোকে দুখীয়া হোজা গাঁৱলীয়াক জোকে তেজ পিয়া
দিব ধৰিছা । এপোৱা চেনিৰো লোভ সামৰিব
নোৱাৰি দেখা নোখকৈ এছটাক চেনি চুব কৰি ৰাখিলা ।
ধিক্ তোমালোকৰ ব্যৱসায় ।

ঘুমক—চুপ ! মুখ চম্ভালি কথা কৰি । নহলে দোকানৰ
পৰা গতিয়াই বাহিৰ কৰি দিম । ঘুমকই আজিলৈকে
কাৰো এডাল বাঁহৰ জেঙনিকে নোসোধাকৈ কাটি
পোৱা নাই । ঘৰত চেনি ৰাখি থৈ দোকানীৰ ওচৰলৈ
আকৌ মাল আদায় কৰিবলৈ আহিছা । ভালে ভালে
নিজৰ মান ৰাখি ইয়াৰ পৰা গুচি যা, নহলে কথা
বষমত পৰিণত হব গৈ ।

মহেশ্বৰ—হেৰ'-তই কি বিষম কৰিবি অ' ? চোৰৰে আক
ইমান বাহাদুৰী ?

মেনেজাৰ—ঘুমক কা ! কি চাইছ ? চটপ চটপকৈ ছটা
লগাই দি বাহিৰ কৰি উলিয়াই দে ।

ঘুমক—(ঘুচা দি) বাহিৰ হ ইয়াৰ পৰা কুকুৰটো ।

মহেশ্বৰ—(চিঞৰি) মাৰিলে অ'—বোপাইহঁত মাৰিলে ।
(কঁকালত কাপোৰ বান্ধি) আহ,—ছালা তিৰি খোৱাৰ
পো ; ঢেকুৱাৰ পো তোকো মই লগত নিহে এৰিম ।

মেনেজাৰ—হেৰ কতা ! কাৰ সন্মুখত ইমান গৰম কথা
 কৈছ ? চিনি পোৱা নাই নে—আমি কি বস্তু ।
 হেৰ ঘুমক কা ! কিনো চাই আছ অই । ধৰ লগাই
 দে—ফট্-ফটি মৰি যাওক । (মহেশ্বৰক মাটিত
 পেলাই লৈ বগবাই বগবাই মাৰিব ধৰে ।)

মহেশ্বৰ—(চিঞৰি) মাৰিলে ঠু—বোপাইহঁত—মৰিলো
 বন্ধা কৰা কোন ক'ত আছা অ'ই । (মাল নিব অহা
 গ্ৰাহকবোৰ দৌৰি আহি মেনেজাৰ আৰু চেলচ-মেনক
 টান নি কাজিয়া ভাঙ্গি দিয়ে ।

[ইঠাৎ চাপ্লাই চাব্ ইন্সপেক্টৰৰ প্ৰবেশ]

এচ, আই—দোকানত কিয় ইমান গুণ্গোল হৈছে ?

মেনেজাৰ—(দৌৰি আহি চালাম দি) গুড মৰনিং চাব !

এচ, আই—গুড মৰনিং ! দোকানত কিহৰ গোলমাল
 হৈছে ?

মেনেজাৰ—(বহিব দি) একো হোৱা নাই চাব ! আজি
 আপুনি আমাৰ দোকান ইন্স-পেক্চন্ কৰিবলৈ অহাৰ
 গম পালে বয়-বস্ত্ৰৰ অভাৱ অভিযোগৰ কথা দুখাৰ
 কবলৈ বুলিয়ে ইমান দুখীয়া প্ৰজা সমবেত হৈছেহি ।
 কি কম চাব ! দুখীয়া প্ৰজাৰ বয়-বস্ত্ৰৰ অভাৱত
 প্ৰাণ ফাটি যায় । আজি বোলে ৰে কৰাচিন তেল নাই;
 কালি বোলে নিমখ নাই, পৰহি বোলে চেনি নাই ।

কেৱল নাইহে নাই। দি নে দিনে খাদ্য বস্তুৰ সঙ্কট বাঢ়িহে গৈছে। আমি ভাবিছিলো যে, আগৰ মন্ত্ৰী-সভা ধ্বংস হৈ আমাৰ জনপ্ৰিয় কংগ্ৰেছ মন্ত্ৰীসভা বহিছে যেতিয়া প্ৰজাৰ দুখ কষ্ট ক্ৰমান্বয়ে কমি আহি দুখীয়া প্ৰজাৰ মুখত সুখৰ হাঁহি বিৰিঙি উঠিব। কিন্তু ক'তা? দিনক দিনে দেশৰ অৱস্থা অৱনতিৰ ফালেহে ঢাল লৈছে। কিন্তু গাৱলীয়াসকলে দেশৰ অৱস্থা কোন ফালে গতি কৰিছে সেইবিলাক নেমানে—কেৱল মাহৰ মূৰত কণ্ট্ৰ'লৰ মাল মেনেজাৰে দিব লাগে। মাল আহক বা নাহকেই। মাল নাহিলে মেনেজাৰে কৰবাত বিকি খালে ইত্যাদি নানা বকমৰ বটনা কৰিব ধৰে। কুৱালিকিকেচন নহলে এই বকমে হয়। চাব! এইবাৰৰ মালৰ ক'টা কেতিয়া পাম?

এচ, আই—আহিলেই পাবা।

দাসীৰাম—কি দেশভক্তটো হৈছে এতিয়া—কথাৰ আবে নোহোৱা হৈছে। মোৰ কথা শুনক চাব!—মোৰ কথা শুনক। এই বিড়াল তপস্বীৰ কথাত মন নিদিব। সেই যে মাটিত বাগৰি থকা মানুহজন দেখিছে তাক বগৰাই বগৰাই মেনেজাৰে আক চেল-মেনে মাৰিলে চাব? আমাকনো এইবিলাক কি কণ্ট্ৰ'ল নে চণ্টেল কৰি দি মাৰ নোখোৱাৰো মাৰ খোৱা কৰিলে। বোধ

হয় ইয়াৰ নাম মাল খোৱা দোকান শুচাই মাৰ খোৱা
দোকান হৈ দিয়া উচিত।

মেনেজাৰ—দূৰ হ বদমাইচটো। উপলুঙা কৰি কথা
কবলৈ নাহিবি ইয়ালৈ। ভালে ভালে শুচি যা।

দাসী—কাৰ ভয়ত শুচি যাম অ'—? তয়ো কিবা
মোক মহেশ্বৰ বুলি ভাবিছ নে কি ?

এচ, আই—হেবা অৰাবত তৰ্ক কৰি সময় নকটোৰা
চোন। ভালকৈ মোক পৰিপাটি কৰি বুজাই কোৱা।
মই কেচটিৰ উচিত বিচাৰ কৰিম। কোৱা—

দাসী—মোক সুধিবট নেলাগে চাব। মহেশ্বৰক সুধিলেই
ঘটনাৰ আদিৰ পৰা অন্তলৈ জানিব পাৰিব।

এচ, আই—বাক, হেবা মহেশ্বৰ! আগুৱাই আহি কি
ঘটনা ঘটিছে কোৱা।

মহেশ্বৰ—(আগুৱাই আহি, হাত যোৰ কৰি) চাব !

মই অখনিয়ে মোৰ ভাগৰ চেনিখিনি এজন আলহী
অহাত এটোপা চা-পানী খুৱাব নিমিত্তে নিছিলোঁ।

মোৰ সন্দেহ হোৱাত চেনিখিনি আলহী জনৰ আগতে
জুখিলোঁ। চেনি পাণ্ড চাৰিজনৰ ভিতৰত এপোৱা,

তাৰোঁ এছটাক বাখি তিনি ছটাকহে চেনি দিছে।

তাকেই চম্ভা-চমজি কৰিবলৈ অহাত মোকে কিমান কটু
বাক্য বুলি অৱশেষত দুয়োজনে বগবাই বগবাই মাৰে

চাব। দেখকচোন চাব! মোৰ দাঁতৰ গুৰিৰে কেনেকৈ
তেজ ওলাব ধৰিছে। (মুখ মেলি দেখুৱাই) এই
মানুহবিলাককে সোধকচোন কাৰ গাত দোষ।

এচ, আই—মোৰ কাকো সুধিবৰ প্ৰয়োজন নাই। মই
সকলো ঘটনাৰ আঁট পাইছো। মেনেজাৰ! চেল-
বুকটো দিয়াচোন।

মেনেজাৰ—(চেলবুক আনি দি) ধৰক চাব।

এচ, আই—(বহি চকু ফুৰাই চাই) এইবাব জনে
প্ৰতি চেনি কিমানকৈ দিছা?

মেনেজাৰ—দহ তোলা চাব।

এচ, আই—তেনেহলে তুমি মহেশ্বৰ শৰ্ম্মাৰ নামত কিয়
আধা সেৰ চেনি লিখি থৈছা?

মেনেজাৰ—(মূৰ খজুৱাই খজুৱাই) কালি এপোৱা নিছে
চাব।

এচ, আই—চুপ্। মনে মনে থাক। যদি কালি নিছে
আজি কিয় লিখিলা। হেৰা! তুমি কালি এপোৱা
চেনি নিছা নে?

মহেশ্বৰ—নাই চাব! কালি মই দোকানকে অহা নাই।

এটা কথা হৈছে চাব! এইবাব মেনেজাৰে চেনি জনে
প্ৰতি এছটাক কৈহে ভাগত পৰিছে বুলি কৈছে চাব।

এচ, আই—এই দোকানৰ চেয়াৰ মেন্, চেক্ৰেটৰী আদিয়ে

কোনো কেয়াব নোলোৱাতে ইমানখিনি পাইছে গৈ।

দোকান যে থাকিব আশা কম। হিচাবত যে কি কৰি

ধৈছে—সেইটো ভগৱানেহে জানে। এইখন গাওঁৰ

গাওঁবুঢ়া কোন হে ?

মহেশ্বৰ—সৌজন চাব। তেখেত দোকানৰ ফালে আহিছেই।

এচ, আই—হেৰি গাওঁবুঢ়া। মাত দিয়কচোন।

গাওঁবুঢ়া—(ওচৰলৈ আহি চালাম দি) কিয় মাতিলে চাব।

এচ, আই—তুমি সঁচা কৰাচোন, গাওঁৰ মানুহবিলাকক

মেনেকাবে মাল কি বকমে বিতৰণ কৰি দিছে ?

গাওঁবুঢ়া—চাব। আপুনি হৈছে এজন চৰকাৰী বেতন ভোগী

বিষয়া। আপোনাৰ আগত মিছা কৰিব মোৰ কোনো

প্ৰয়োজন নাই। যি ছআধাৰ মই জানো তাকে আচল

আচল কম। এই মাহৰ ক'টাত নিমখ ঘৰমূৰি এসেৰ

কেবাচিনতেল আধা সেৰ, চেনি জন মূৰি কাকো পাঁচ

তোলা, কাকো দহ তোলা, কাকো বা এতোলাও দিয়া

নাই। সেই কথা মই বেছ গম পাওঁ। ইফালে মিঠা

তেলৰ কট্টোল বান্ধিছে ; কিন্তু গৱৰ্ণমেণ্টে যোগান

নিদিয়ো+ তাৰ ফলত তেলৰ খোৱাত এটকাত খাব

লগাত পৰিছে। সও যদি খাটি সবুজহৰ তেল

হলহেঁতেন। হুভাগে বাদাম আৰু তিলৰ তেল

ভেজাল লগোৱা। ইফালে কাপোৰ খুজাব কথা কি

কম। আজি চাৰি মাহ অতীত হৈ গ'ল কানি-কাপোৰ
এগছো পোৱা নাই। ইয়াৰ আগেয়ে যি অলপ
অচৰপ কাপোৰ আহিছিল, সেই কাপোৰ ছখীয়াৰ
ভাগ্যত নঘটিল। মেনেজাৰ সকলে অ'ত-ওত লুকাই
থৈ ভাটীৰ দেশৰ বেপাৰীক অতি দৰত বিকি দি,
ছখীয়া গ্ৰাহক কাপোৰ আনিব গলে, আদায় হোৱা
বুলি কয়। আৰু এই ভাঙৰ পৈশাচিক নৃত্যৰ কথা
কিমান কম। কৈ থাকিলে এখন মহাভাবন্ত হব।
হায়। হায়। গোটা মছৰ আৰু বহুৰ দাইল।
তোক কণ্ট্ৰোল কৰাৰ অভিমানত অসমীয়াৰ কলাখাৰ
দিলেও নিসিজাত পৰিছা। এতিয়া দিনক দিনে
বয়বস্ত অস্তৰ্দ্ধান হবলৈহে ধৰিলে দেখোঁ—মুক্তৰ
সময়তো এনেকুৱা হোৱা নাছিল।

এচ, আই—(তলমূৰকৈ কিবা লিখি, ঘড়ী চাই) এতিয়া বাৰ
বাজি গ'ল। আপোনাৰ মুখৰপৰা সকলো বহুস্ত বুজিব
পাৰিছোঁ। এতিয়া আপোনালোক যাওক। মহেশ্বৰ
শৰ্মা। আপুনি কোনো চিন্তা নকৰিব। মই কেচটো
বিচাৰত দিমগৈ। আৰু সমজুৱা সকল। প্ৰয়োজন
হলে আপোনালোকে সাক্ষী কৰ লাগিব।

সমজুৱাসকল—কম কম চাব—নিশ্চয় কম। মাত্ৰ উচিত
বিচাৰ লাগে। [প্ৰস্থান]

কোনো কেয়াব নোলোৱাতে ইমানখিনি পাইছে গৈ।
দোকান য়ে থাকিব আশা কম। হিচাবত য়ে কি কবি
ধৈছে—সেইটো ভগৱানেহে জানে। এইখন গাওঁৰ
গাওঁবুঢ়া কোন হে ?

মহেশ্বৰ—সৌজন চাব। ভেখেত দোকানৰ ফালে আহিছেই।

এচ, আই—হেৰি গাওঁবুঢ়া। মাত দিয়কচোন।

গাওঁবুঢ়া—(ওচৰলৈ আহি চালাম দি) কিয় মাতিলে চাব।

এচ, আই—তুমি সঁচা কৰাচোন, গাওঁৰ মানুহবিলাকক
মেনেজাৰে মাল কি বকমে বিতৰণ কৰি দিছে ?

গাওঁবুঢ়া—চাব। আপুনি হৈছে এজন চৰকাৰী বেতন ভোগী
বিষয়া। আপোনাৰ আগত মিছা কবৰ মোৰ কোনো
প্ৰয়োজন নাই। যি হুআয়াব মই জানো তাকে আচল
আচল কৰ। এই মাহৰ ক'টাত নিমখ ঘৰমূৰি এসেৰ
কেবাচিনতেল আধা সেৰ, চেনি জন মূৰি কাকো পাঁচ
তোলা, কাকো দহ তোলা, কাকো বা এতোলাও দিয়া
নাই। সেই কথা মই বেছ গম পাওঁ। ইফালে মিঠা
তেলৰ কণ্টোঁল বান্ধিছে ; কিন্তু গৱৰ্ণমেণ্টে যোগান
নিদিয়ো+ তাৰ ফলত তেলৰ পোৱাত এটকাত খাব
লগাত পৰিছোঁ। সও যদি খাটি সবিয়হৰ তেল
হলহেঁতেন। ছভাগে বাদাম আৰু তিলৰ তেল
ভেজাল লগোৱা। ইফালে কাপোৰ নুতাব কথা কি

কম। আজি চাৰি মাহ অতীত হৈ গ'ল কানি-কাপোৰ
এগজো পোৱা নাই। ইয়াৰ আগেয়ে যি অলপ
অচৰপ কাপোৰ আহিছিল, সেই কাপোৰ দুখীয়াৰ
ভাগ্যত নঘটিল। মেনেজাৰ সকলে অ'ত-ওত লুকাই
থৈ ভাটীৰ দেশৰ বেপাৰীক অতি দৰঙ বিকি দি,
দুখীয়া গ্ৰাহক কাপোৰ আনিব গলে, আদায় হোৱা
বুলি কয়। আক এই তাত্ত্ব পৈশাচিক নৃত্যৰ কথা
কিমান কম। কৈ থাকিলে এখন মহাভাৰত হব।
হায়! হায়! গোটা মছুব আক বহুবব দাইল।
তোক কণ্ট্ৰোল কৰাৰ অভিমানত অসমীয়াৰ কলাখাৰ
দিলেও নিসিজাত পৰিছা। এতিয়া দিনক দিনে
বয়বস্ত্ৰ অন্তৰ্ধান হবলৈহে ধৰিলে দেখোঁ—যুদ্ধৰ
সময়তো এনেকুৱা হোৱা নাছিল।

এচ, আই—(তলমূৰকৈ কিবা লিখি, ঘড়ী চাই) এতিয়া বাৰ
বাজি গ'ল। আপোনাৰ মুখৰপৰা সকলো বহস্ত বুজিব
পাৰিছোঁ। এতিয়া আপোনালোক যাওক। মহেশ্বৰ
শৰ্মা! আপুনি কোনো চিন্তা নকৰিব। মই কেচটো
বিচাৰত দিমগৈ। আক সমজুৱা সকল। প্ৰয়োজন
হলে আপোনালোকে সাফী কৰ লাগিব।

সমজুৱাসকল—কম কম চাব—নিশ্চয় কম। মাত্ৰ উচিত
বিচাৰ লাগে। [প্ৰস্থান]

হৰনাথ—চাব ! মোৰ ঘৰত বৰ বিপদ। এতিয়াই ছুই
এপোৱা চেনিৰ চিলিপ লাগে। অল্পগ্ৰহ কৰি লিখি দিয়ক।
এচ্, আই—চাবি বজাত অফিচলৈ যাবা, এতিয়া সময়
নাই। তুমি যোৱা।

হৰনাথ—ভাল—আহিলেঁ। [প্রস্থান]

এচ্, আই—মেনেজাৰ ! চোৱাচোন, তুমি কিমান গৰ্হিত
কাম কৰি পেলাইছা। মই ভাবিয়ে পোৱা নাই—
তোমাৰ কি দণ্ড হব।

মেনেজাৰ—(চিগাৰেটৰ পেকেট আগ বঢ়াই দিয়ে, এচ্,
আই এটা জ্বলাই ছপিব ধৰে) চাব ! কেচটো পঠাব
নেলাগে ; ইয়াতে যি হয় এটা মৌমাংসা কৰক।

এচ্, আই—আপুনি কি কয় ? মই কোনো প্ৰকাৰে কেচটো
কম্প্ৰোমাইজ্ কৰিব নোৱাৰো। আপোনাৰ বিৰুদ্ধে
বহুতো গাৰ্লীয়াৰ পৰা দৰখাস্ত পৰাৰ কাৰণে ওপবৰ
পৰা মোক জৰুৰী তদন্ত পঠাই দিছে। মই আহি আজি
গাৰ্লীয়াৰপৰা যি কেইআমাৰ শুনিলো সি সকলো
সত্য। ইফালে মই তদন্তত আহিছোঁ। যেতিয়া ভালেই
হওক বা বেয়াই হওক এটাতো বিপৰ্ট দিবই লাগিব।

মেনেজাৰ—(মণি বেগৰ পৰা দহ টকীয়া নোট পাঁচখন
উলিয়াই হাতত দি) বাদ দিয়ক চাব ! আপোনাক
পাণ, চিগাৰেট খোৱাকৈ অলপ দিলেঁ। বেজাৰ নেপাব।

এচ, আই—কিমান দিছে ?

মেনেজাব—ফিফ্টি দিছে।

এচ, আই—যদি দিছে পূৰ্বা হাণ্ডেড্ কৰি দিয়ক। তাৰ

এপইচাণ্ড কম কৰা নহয়। ভাবি চাবা ; কেচ দিলে

নেহাং কমেণ্ড ফাইভ্ হাণ্ডেড্ টকা ভৰিব লাগিব।

মেনেজাব—(মনি বেগৰ পৰা টকা উলিয়াই হাতত গুজি

দি) ধৰক চাব ! আপুনি কোৱা মতেই দিলে।

এচ, আই—(নোট কেইখন লেখি, জেপত ভৰাই লৈ)

বাক এতিয়া আহিলে। (এটি চিগাৰেট ছুপি প্ৰস্থান)

মেনেজাব—(চালাম দি) ভাল চাব !

চেনিৰাম—[বাহিৰৰ পৰা] হাজৰিকা—দোকানত আছে

নে ?

মেনেজাব—(ভিতৰৰ পৰা) এৰা ; আছে। (চেনিৰাম

সোমাই আহে)

চেনিৰাম—গুদ্ মনিং হাজৰিকা।

মেনেজাব—গুদ্ মনিং শইকীয়া। অসময়ত ক'ব পৰা

ওলালেহি।

চেনিৰাম—দোকানৰ পৰাই আহিলো। পিচে, এচ, আই

কিয় আহিছিলে ?

মেনেজাব—দোকান চেক্ কৰিবলৈ আহিছিল।

চেনিৰাম—কিবা খুঁত উলিয়ালে নেকি ?

হবনাথ—চাব! মোৰ ঘৰত বৰ বিপদ। এতিয়াই ছুই
এপোৱা চেনিব চিলিপ লাগে। অনুগ্রহ কৰি লিখি দিয়ক।
এচ্, আই—চাৰি বজাত অফিচলৈ যাবা, এতিয়া সময়
নাই। তুমি যোৱা।

হবনাথ—ভাল—আহিলেঁ। [প্রস্থান]

এচ্, আই—মেনেজাৰ! চোৱাচোন, তুমি কিমান গৰ্হিত
কাম কৰি পেলাইছা। মই ভাবিয়ে পোৱা নাই—
তোমাৰ কি দণ্ড হব।

মেনেজাৰ—(চিগাৰেটৰ পেকেট আগ বঢ়াই দিয়ে, এচ্,
আই এটা জ্বলাই ছপিব ধৰে) চাব! কেচটো পঠাব
নেলাগে; ইয়াতে যি হয় এটা মীমাংসা কৰক।

এচ্, আই—আপুনি কি কয়? মই কোনো প্ৰকাৰে কেচটো
কম্প্ৰোমাইজ্ কৰিব নোৱাৰো। আপোনাৰ বিৰুদ্ধে
বহুতো গাৰ্'লীয়াৰ পৰা দৰখাস্ত পৰাৰ কাৰণে ওপৰৰ
পৰা মোক জৰুৰী তদন্ত পঠাই দিছে। মই আহি আজি
গাৰ্'লীয়াৰপৰা যি কেইআমাৰ শুনিলো সি সকলো
সত্য। ইফালে মই তদন্তত আহিছোঁ। যেতিয়া ভালেই
হওক বা বেয়াই হওক এটাতো বিপৰ্টি দিবই লাগিব!

মেনেজাৰ—(মণি বেগৰ পৰা দহ টকীয়া নোট পাঁচখন
উলিয়াই হাতত দি) বাদ দিয়ক চাব! আপোনাক
পাণ, চিগাৰেট খোৱাকৈ অলপ দিলেঁ। বেজাৰ নেপাব।

এচ, আই—কিমান দিছে ?

মেনেজাৰ—ফিফ্টি দিছে।

এচ, আই—যদি দিছে পূৰ্বা হাণ্ডে, কৰি দিয়ক। তাৰ

এপইচাও কম কৰা নহয়। ভাবি চাবা ; কেচ দিলে

নেহাং কমেও ফাইভ্ হাণ্ডে, টকা ভৰিব লাগিব।

মেনেজাৰ—(মণি বেগৰ পৰা টকা উলিয়াই হাতত গুজি

দি) ধৰক চাব ! আপুনি কোৱা মতেই দিলে।

এচ, আই—(নোট কেইখন লৈ, জেপত ভৰাই লৈ)

বাক এতিয়া আহিলে। (এটি চিগাৰেট ছপি গ্ৰহণ)

মেনেজাৰ—(চালাম দি) ভাল চাব !

চেনিৰাম—[বাহিৰৰ পৰা] হাজৰিকা—দোকানত আছে

নে ?

মেনেজাৰ—(ভিতৰৰ পৰা) এৰা ; আছে। (চেনিৰাম

সোমাই আহে)

চেনিৰাম—গুদ মনিং হাজৰিকা।

মেনেজাৰ—গুদ মনিং শইকীয়া। অসময়ত ক'ব পৰা

ওলালেহি।

চেনিৰাম—দোকানৰ পৰাই আহিলো। পিচে, এচ, আই

কিয় আহিছিলে ?

মেনেজাৰ—দোকান চেক্ কৰিবলৈ আহিছিল।

চেনিৰাম—কিবা খুঁত উলিয়ালে নেকি ?

মেনেজাৰ—খুঁত আৰু নোলাব পাৰে নে ? গৈ থৈ নগদ
এশ কপ নিলে।

চেনিৰাম—নিবলৈ দিয়ক আৰু আহিব। এতিয়া মোক
সোনকালে বিদায় দিয়ক। আজি দুদিন হলহি চাহ
একাপকে বিকিব পৰা নাই—চেনিৰ অভাৱত। আপুনি
দহ-বাৰ সেৱ পাৰে যদি দিয়ক।

মেনেজাৰ—দাম হলে এইবাৰ সেৱেপ্ৰতি তিনি টকাকৈ
লাগিব।

চেনিৰাম—লব। কোনো ফিকিব নাই। কেৱল মাল
যোগাই থাকিব।

মেনেজাৰ—অ' ঘুমক কা। ভিতৰত থকা বস্তাটোৰ পৰা
দহ সেৱ চেনি জুখি আনচোন। (হুয়োজনে চিগাৰেট
জ্বলাই ছপিব ধৰে। ঘুমকই চেনি আনি আগত দিয়ে)
এতিয়া টকা ত্ৰিশটা দিয়ক।

চেনিৰাম—(নোট লেখি দি) ধৰক। এতিয়া শুভ্ৰাই।
দৰকাৰ হলে মোৰ লৰাটি পঠাই দিম। পাবিলে মাজে
সময়ে দি থাকিব।

মেনেজাৰ—ভাল। চেষ্টা কৰিম।

দ্বিতীয় দৃশ্য ।

—জয়হিন্দ সঙ্ঘ—

[ধীৰেনে হাবমনিয়ম বজাই এটি বাগিনীমূলক কন্‌চাবট বজাইছে ; যোগেন, নগেন, আৰু ভূপেনে ক্ৰমান্বয়ে দাইনা-টব্‌ল', বেহেলা, বাঁহী বজাইছে]

ধীৰেন—সুন্দৰ ! কন্‌চাবটটি আটাই কেইজনৰে সঙ্গত হৈছে । ইংলিছ কন্‌চাবটতকৈ আমাৰ জাতীয় বাগ বাগিনীৰ কন্‌চাবট শুনিবলৈ শ্ৰুতিমধুৰ । সেই কাৰণে আগৰ দিনৰ আমি মুনি সকলে বাগ বাগিনীৰ গান গাই বতাহ বৰষুণ দিয়াৰ পাৰিছিল ; আজি বেছিদিনৰ কথাই নহয়, বুৰঞ্জীৰ মাজভাগৰ আকবৰৰ বাজততে মুছলমান মূৰক তানসেনে বাগ বাগিনীৰ গীত গাই বতাহ বৰষুণ দিয়াৰ পাৰিছিল । পাশ্চাত্য দেশতকৈ আমাৰ সঙ্গীত বহুত উন্নত । আজি কালি আমাৰ বহুত গায়কে বিদেশী সুরতে গীত গায় । সেই কাৰণে আমাৰ সঙ্গীত বহুত অবনতিৰ ফালে নামি গৈছে । আৰু আমি আজি বাগ-বাগিনীৰ প্ৰকৃত সুর নেপাই বিপথে যোৱাত বতাহ বৰষুণ দিয়াৰ নোৱাৰাত পৰিছোঁ ।

নগেন—থৈ দিয়া তোমাৰ সঙ্গীতৰ সমালোচনা খন ।

এতিয়া গীত গোৱা সময় । সেই দিনাখন গোৱা

মেনেজাব—খুঁত আক নোলাব পাৰে নে ? গৈ ধৈ নগদ
এশ কপ নিলে।

চেনিৰাম—নিবলৈ দিয়ক আক আহিব। এতিয়া মোক
সোনকালে বিদায় দিয়ক। আজি দুদিন হলহি চাহ
একাপকে বিকিব পৰা নাই—চেনিৰ অভাৱত। আপুনি
দহ-বাৰ সেৱ পাৰে যদি দিয়ক।

মেনেজাব—দাম হলে এইবাৰ সেৱেপ্ৰতি তিনি টকাকৈ
লাগিব।

চেনিৰাম—লব। কোনো ফিকিব নাই। কেৱল মাল
যোগাই থাকিব।

মেনেজাব—অ' ঘুমক কা ! ভিতৰত থকা বস্তাটোৰ পৰা
দহ সেৱ চেনি জুখি আনচোন। (দুয়োজনে চিগাৰেট
জ্বলাই ছপিব ধৰে। ঘুমকই চেনি আনি আগত দিয়ে)
এতিয়া টকা ত্ৰিশটা দিয়ক।

চেনিৰাম—(নোট লেখি দি) ধৰক। এতিয়া শুড্‌বাই।
দৰকাৰ হলে মোৰ লৰাটি পঠাই দিম। পাৰিলে মাজে
সময়ে দি থাকিব।

মেনেজাব—ভাল। চেষ্টা কৰিম।

দ্বিতীয় দৃশ্য ।

—জয়হিন্দ সঙ্ঘ—

[ধীৰেনে হাবমনিয়ম বজাই এটি বাগিনীমূলক কন্চাবট বজাইছে ; যোগেন, নগেন, আৰু ভূপেনে ক্ৰমান্বয়ে দাইনা-টব্‌ল', বেহেলা, বাঁহী বজাইছে]

ধীৰেন—সুন্দৰ ! কন্চাবটটি আটাই কেইজনৰে সঙ্গত হৈছে । ইংলিছ কন্চাবটতকৈ আমাৰ জাতীয় বাগ বাগিনীৰ কন্চাবট শুনিবলৈ শ্ৰুতিমধুৰ । সেই কাৰণে আগৰ দিনৰ ঋষি মুনি সকলে বাগ বাগিনীৰ গান গাই বতাহ বৰষুণ দিয়াৰ পাৰিছিল ; আজি বেছিদিনৰ কথাই নহয়, বুৰঞ্জীৰ মাজভাগৰ আকবৰৰ বাজততে মুছলমান যুৱক তানসেনে বাগ বাগিনীৰ গীত গাই বতাহ বৰষুণ দিয়াৰ পাৰিছিল । পাশ্চাত্য দেশতকৈ আমাৰ সঙ্গীত বহুত উন্নত । আজি কালি আমাৰ বহুত গায়কে বিদেশী সুরতে গীত গায় । সেই কাৰণে আমাৰ সঙ্গীত বহুত অবনতিৰ ফালে নাযি গৈছে । আৰু আমি আজি বাগ বাগিনীৰ প্রকৃত সুর নেপাই বিপথে যোৱাত বতাহ বৰষুণ দিয়াৰ নোৱাৰাত পৰিছোঁ ।

নগেন—থৈ দিয়া তোমাৰ সঙ্গীতৰ সমালোচনা খন । এতিয়া গীত গোৱা সময় । সেই দিনাখন গোৱা

“সমীৰণ ! দিলি কাণে কাণে বাতৰি প্ৰিয়াৰ” বোলা
গীতটোকে গোৱা ।

ধীৰেন—বাক গাওঁ । আজি মাতটোৱে খাপ্প হৈছে ।
বজাব—হে (গীত)

সমীৰণ !

দিলি কাণে কাণে বাতৰি প্ৰিয়াৰ ;

সমিধান

দিয়াগৈ বাতৰি মোৰে লগৰীৰ ।

যা—বাদল উৰি উৰি যা

নিদিৰি বাৰিষা তাপিত হিয়াত

সেইটি কথা মোৰে আছে বাকী,

গুপ্তত যতনে ৰাখিছো ঢাকি ।

তোমাকে বন্দে গাথিছো ছন্দে

আনন্দ পৰমানন্দে ।

নাই আক মোৰ

দিবলৈ তোমাক

আছে মাথো এটি গানে ॥

হৰষিত হবা

বৰষিছে পৰনে

গন্ধত মদিৰা,

প্ৰিয়া প্ৰিয়া তুমি

তাপিত পৰাণে

উঠিছে চো প্ৰেমৰে ॥

[গীত শেষ হোৱাত সুন্দৰ আলিৰ প্ৰবেশ]

সুন্দৰ আলি—কিহে ! তোমালোকে সভা সমিতিসৈ
নোযোৱা, সঙ্গীততে মত্ত হৈছা। তুমি আমি দেশৰ
ডেকা দলে যদি সভা সমিতিত উপস্থিত নেথাকো—
তেনেহলে থাকিব কোন ? ই বৰ পৰিতাপৰ বিষয়।
ধীবেন—ক্ষমা কৰিবা ভাই—আলি চাহেব ! আজিৰ
সভাৰ বাতৰি আমি সমূলি পোৱা নাছিলো। মাত্ৰ
শুনিছিলো লীগৰ এখন মিটিঙৰ কথা।

যোগেন—আলিচাহেব ! আজিৰ নো সভাৰ আলোচ্য
বিষয় কি আছিল হে ? আৰু সভাপতিনো কাক বৰণ
কৰিছিলে ?

সুন্দৰ আলি—সভাপতি বৰণ কৰা হৈছিল দেশৰ একনিষ্ঠ
সেৱক কৰ্ম্মধাৰী শ্ৰীযুক্ত দাস মেধি এম্ -এল-এ। সভাৰ
মুখ্য উদ্দেশ্য আছিল দুটা। এটা হৈছে ব্লেক মাৰ্কেটৰ
গ্ৰাসত গোটেই দেশ পৰাত তাৰ প্ৰতিকাৰ্থে সজপথ
বিচাৰ কৰা। অন্যটো হৈছে—সুদূৰ ইংলণ্ডৰ পৰা
বন্ধুভাৱে মন্ত্ৰী মিছন আহি, ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ বাকচ
১৬ মেই তাৰিখে খুলি দিয়াত তাৰ গেহত হিন্দু.
মুছলমান, শিখ, খৃষ্টান বলিয়া হৈ কলিকতা, নোয়া
খালি, ত্ৰিপুৰা, বিহাৰ পঞ্জাবত যি পৈশাচিক নৃত্য
কৰি ভাতৃবধ নাটকৰ সকলক অভিনয় কৰি দেখুৱালে

“সমীৰণ। দিলি কাণে কাণে বাতৰি প্ৰিয়াৰ” বোলা
গীতটোকে গোৱা।

ধীবেন—বাক গাওঁ। আজি মাতটোৱে খাপু হৈছে।
বজাব—হে (গীত)

সমীৰণ।

দিলি কাণে কাণে বাতৰি প্ৰিয়াৰ ;
সমিধান

দিয়াগৈ বাতৰি মোৰে লগৰীৰ।

যা—বাদল উৰি উৰি যা

নিদিৰি বাৰিষা তাপিত হিয়াত

সেইটি কথা মোৰে আছে বাকী,

গুপ্তত যতনে বাখিছো ঢাকি।

তোমাকে বন্দে গাখিছো ছন্দে

আনন্দ পৰমানন্দে।

নাই আক মোৰ

দিবলৈ তোমাক

আছে মাথো এটি গানে ॥

ইবৰিত হবা

বৰষিছে পৱনে

গন্ধত মদিৰা,

প্ৰিয়া প্ৰিয়া তুমি

তাপিত পৰাণে

উঠিছে তো প্ৰেমৰে ॥

[গীত শেষ হোৱাত সুন্দৰ আলিৰ প্ৰবেশ]

সুন্দৰ আলি—কিহে ! তোমালোকে সভা সমিতিগৈ
নোযোৱা, সঙ্গীততে মত্ত হৈছা। তুমি আমি দেশৰ
ডেকা দলে যদি সভা সমিতিত উপস্থিত নেথাকে—
ভেনেহলে থাকিব কোন ? ই বৰ পৰিতাপৰ বিষয়।

ধীৰেন—ক্ষমা কৰিবা ভাই—আলি চাহেব ! আজিৰ
সভাৰ বাতৰি আমি সমূলি পোৱা নাছিলো। মাত্ৰ
শুনিছিলো লীগৰ এখন মিটিঙৰ কথা।

যোগেন—আলিচাহেব ! আজিৰ নো সভাৰ আলোচ্য
বিষয় কি আছিল হে ? আৰু সভাপতিনো কাক বৰণ
কৰিছিলে ?

সুন্দৰ আলি—সভাপতি বৰণ কৰা হৈছিল দেশৰ একনিষ্ঠ
সেৱক বৰ্ণাবীৰ শ্ৰীযুক্ত দাস মেধি এম্ -এল-এ। সভাৰ
মুখ্য উদ্দেশ্য আছিল দুটা। এটা হৈছে ৱেক মাৰ্কেটৰ
গ্ৰাসত গোটেই দেশ পৰাত তাৰ প্ৰতিকাৰৰ্থে সজপথ
বিচাৰ কৰা। অন্যটো হৈছে—সুদূৰ ইংলণ্ডৰ পৰা
বন্ধুভাৱে মন্ত্ৰী মিছন আহি, ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ বাৰুচ
১৬ মেই তাৰিখে খুলি দিয়াত তাৰ গেহত হিন্দু,
মুছলমান, শিখ, খৃষ্টান বলিয়া হৈ কলিকতা, নোয়া
খালি, ত্ৰিপুৰা, বিহাৰ পঞ্জাবত যি পৈশাচিক নৃত্য
কৰি ভাতৃবধ নাটকৰ সকলক অভিনয় কৰি দেখুৱালে

—সেই সকলৰ অভিনয় যাতে চিব চেনেহী অসম জননীৰ সন্তান সকলৰ মাজত বিবাজ কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে সতৰ্ক হোৱা।

যোগেন—বাক—ব্লেক মাৰ্কেটৰ ধ্বংস কৰাৰ কি সজ পথ উলিয়ালে আলি চাহেব ?

সুন্দৰ আলি—ব্লেক মাৰ্কেট ধ্বংস কৰাৰ অস্ত্ৰ বৈজ্ঞানিক সকলে এতিয়ালৈকে উলিয়াব পৰা নাই। বোধ হয়, সেই অস্ত্ৰ এটম বোমতকৈয়ো বেছি শক্তিশালী হ'ব লাগিব। সেই শক্তিশালী অস্ত্ৰ হ'ব লাগিব দেশৰ যুৱক দল। তেওঁলোক সম্ভবত্ব হৈ দুৰ্বৃত্ত দোকানী-পোহাৰী সকলৰ আৰু যোগনায়া বিভাগৰ ভণ্ড চাকৰি য়াল সকলৰ ওপৰত কঠোৰ নজৰ ৰাখি সৱল চিন্তে কাম কৰি গলে অতি সোনকালে সেই মহা যম-দূত আঁতৰিব পাৰে। আৰু ব্লেক মাৰ্কেটৰ বস্তু যাতে কেৱে কোনো প্ৰকাৰে কিনিব নোৱাৰে তাৰ বাবে বিশেষ লক্ষ্য ৰখা উচিত। যদি কিনা গ্ৰাহক দোকানী সকলে নেপায়, তেনেহলে স্বাভাৱিকতে কিছুদিনৰ পাছত কণ্ট্ৰোল দৰত মাল বেচিব লগাত পৰিব।

বীৰেন্দ্ৰ—উত্তম পৰামৰ্শ। পিচে,— সাম্প্ৰদায়িক কাৰিয়াৰ বিষয়ে কি আলোচনা কৰিলে ?

সুন্দৰ আলি—কিনো কৰিব দেউ ! সভাপতিৰ মন্তব্যত
 কৈছে যে, আমি অসমৰ হিন্দু মুছলমান সকল অতীতৰ
 পৰাই ভাই-ককাই । সাম্ৰাজ্যবাদী ঔৰঙ্গজীয়ে অসম
 ১২ বাৰ আক্ৰমণ কৰাৰ সময়তো অসমীয়া মুছলমান
 সকলে তাৰ বিপক্ষে সংগ্ৰাম কৰি—নিজৰ জননী
 অসমক দুৰ্বৃত্ততৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰি অসম বুৰঞ্জীত
 পাতে পাতে সোণালো আখৰেৰে তেওঁলোকৰ গৌৰৱ
 ৰবি জ্বলিকাই ৰাখিছে । আজিও অসম বজাঘৰীয়াৰ
 বকরা, ফুকন, চৌধুৰী, হাজৰিকা, শইকীয়া, ঠাকুৰীয়া
 বৰা ইত্যাদি উপাধি অকল হিন্দুৱে লোৱা নাই,
 মুছলমানেও সমানে সমানে ভগাই লৈছে । সেইবাবে
 প্ৰত্যেক হিন্দু-মুছলমান ভাইসকলে বিদেশী বন্ধু সকলে
 হিত উপদেশ দিলেও শুনিবলৈ মানা কৰিছে, গাঁৱে
 ভূঞা শান্তি সেনাবাহিনী গঠন কৰিবলৈ কৈছে । আক
 কুটনৌতিজ্ঞ বৃটিছে মিতালি পথাৰে বাঘ আক ছাগক
 সাঙুৰিছে অৰ্থাৎ অসম বঙ্গক শাখা ভুক্ত কৰিছে—
 সেইবাবে দেশৰ নেতাসকলক গণ-পৰিষদত বহিবলৈ
 মানা কৰিছে । বৃটিছে কেতিয়াও হিন্দুস্থান বা
 পাকিস্থান নিদিয়ে, কেৱল মাজতে দিছে ফাকিস্থান ।
 ধীৰেন—ঠিক কথা ভাই । এই জ্বালখন ফাকিস্থানেহে
 হৈছে । সভাত সমজুৱাৰ ফালৰ পৰা কোনোবাই
 ছই এষাৰ কৈছিল নেকি ?

সুন্দৰ আলী—এবা। সমজুৱাৰ ফালৰ পৰা মহম্মদ হুচেন হাজৰিকাই দুআৰাব কৈছিল। তেওঁ বক্তৃতা প্ৰসঙ্গত কয় “আমি অসমীয়া মুছলমান সকলে জিন্না চাহেবে কৰিব ওলোৱা পাকিস্থান কি বস্তু সমূলি নাজানো। সেই পাকিস্থানৰ বিপক্ষে মোগলক খেদি দিয়াৰ দৰে আমি যুদ্ধ কৰিম আৰু লীগে কৰিব ওলোৱা অসম অভিযানৰ বিপক্ষে সংগ্ৰাম কৰিও অসমক পাকিস্থান বা পমুৱাস্থান কৰিব নিদিম।

শীৰেন—মহম্মদ হুচেন হাজৰিকাৰ কথা কেই আঘাত সমজুৱাৰ পৰা নিশ্চয় হৰ্ষধ্বনি পাইছিল হবলা ?
সুন্দৰ আলী—বহুবাৰ হৰ্ষ চাপৰি পাইছিল।

যোগেন—মঃ হাজৰিকাৰ কথা কেই আঘাত যুক্তিপূৰ্ণ হৈছিল। তেখেতক আমি শতবাৰ ধন্যবাদ দিওঁ আৰু সভাপতি ডাঙৰীয়াৰো কথা কেই আঘাত সময়োপ-যোগী হৈছিল। বাস্তৱিকতে আলী চাহেব, আজি মিটিংখনলৈ যাব নোৱাৰি দুখ পালে। সি যিকি নহওক, তোমাৰ মুখৰ পৰাই সকলো বিবৰণ জানিব পাৰি ধন্য হলে। এক প্ৰকাৰ মিটিংখনত উপস্থিত থকাৰ দৰেই হৈছে। ভাই আলি চাহেব, আমি আৰু বং ধেমালি কৰি গান-বাজনাত মত্ত হৈ থাকিলেই নহব, দেশৰ অৱস্থা দিনক দিনে ভয়াবহ হৈ আহিছে।

ইফালে গোটেই দেশত খাদ্য সঙ্কটে দেখা দিছে।
 ব্লেক মাৰ্কেটৰ বিষাক্ত বিষে ছখীয়া ভাই-ভনীৰ ভেজ
 চেপি চেপি খাব ধৰিছে। আহা আহা ভাইহঁত বহুতকৰ
 দস্যুৰ দৰে দস্যু সাজি ব্লেক মাৰ্কেটিং কৰি ধনী
 হোৱা—ধনী সদাগৰ সকলৰ আক ভেটীখোৱা চৰকাৰী
 বিষয়া সকলৰ ধন ভাণ্ডাৰ ভাঙ্গি আনি দাল-দৰিদ্ৰক
 ভগাই দিওঁগৈ; আক সিহঁতক কঠোৰ শাস্তি দি
 ব্লেক মাৰ্কেট ধ্বংস কৰোঁগৈ বলা। ভাই সকল!
 মনক দৃঢ় কৰি লোৱা যাতে আমি আমাৰ অভিযানত
 জয়ী হৈ সেই মহা বান্ধসীক খেদি দেশত শাস্তি ৰাজ্য
 প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰোঁ। এতিয়া ব'লা (জয় দি)
 ইনক্ৰাৱ।

আটাই বিলাকে—জিন্দাবাদ। (৩ বাৰ)

মুন্দৰ আলি—ব্লেক মাৰ্কেট }
 আটাই বিলাকে—ধ্বংস হওক } (৩ বাৰ)

—তৃতীয় দৃশ্য—

ছাপলাই অফিছ

[চাপলাই ইন্সপেক্টৰে চিগাৰেট এহোপা মাৰে আৰু
কিবা ভাবি লিখিব ধৰে ; হোলচেলৰ শ্ৰীযুত যুগীলাল
বক্সেও চিগাৰেট ছপি ছপি এচ্, আই লিখাৰ ফালে
চাই থাকে ।]

এচ্, আই—অতি সাৱধান বক্স । বেন আমাৰ এই
কৌশলৰ কথা কোনেও ভু নোপায় । কিন্তু মোক হলে
চিলিপ দিয়াৰ লগে লগেই মোৰ প্ৰাপ্য টকা আদায়
দিব লাগিব, এইবিলাক দায়িত্বপূৰ্ণ কথাৰ টকা কালিয়ন
বখা নহব । এইবাৰ ক'টাত পূজা পাতলৰ আৰু
বেমাৰ আজাৰৰ কাৰণে গবৰ্ণমেণ্টে আকৌ এই অঞ্চ-
লৰ বাবে ছমোণ চেনি সবহকৈ দিছে । তেনেহলে মুঠ
চেনি দহ মোন হ'ল । তাৰে মাত্ৰ পাৰ্লিকক ছমোন
বিতৰণ কৰি দিয়া হব । সিও মানুহ বুজিহে দুই এসেৰ
দিয়া হব । বাকী আঠমোনৰ মোক মোনেপ্ৰতি চল্লিশ
টকাকৈ দি আপুনি যিমানত বিক্ৰী কৰিব পাৰে কৰিব ।
আপুনিও নেহাৎ কমে মোণত ত্ৰিশ টকা প্ৰফিট কৰিব
পাৰিব । মই মাত্ৰ দৈনিক বিশ সেৰব হে চিলিপ দিব
পাৰিম । চিলিপত যিবিলাক মানুহৰ নাম মই লিখি
দিম সেই হিচাবে আপুনিও দৈনিক বিক্ৰী বহীত

ভালদৰে হিচাব পত্ৰ কৰি লিখি থব। মইতো সদা সৰ্বদায় গধূলি চেক্ কৰি বহীত চাইন কৰি আহিমই। কেতিয়াবা চুপাৰিণ্টেণ্ডেণ্টে চেক্ কৰিলেও যাতে হিচাবত কোনো দোষ নেপায়। দৈনিক মাল বিক্ৰীৰ কৈফিয়ৎ কাটি থব।

মুগীলাল—আপুনি সেই বিলাকৰ নিমিত্তে কোনো চিন্তা নকৰিবচোন। আমি দোকানী মানুহ আমাৰ দোকানী বুদ্ধি বেছ আছে। লওক আজিয়েই এমোনৰ টকা আগবঢ়ি দিলেঁ। আজিৰ আধা মোনৰ চিলিপ কিছু লিখি দিয়ক। (টকা লেখি দিয়ে) অ' এইবাৰ মিঠাতেল কেতিয়া আহিব?

এচ.আই—বোধ হয় পোন্ধৰ তাৰিখৰ আগতে আহিব। কিয় সুধিছে?

মুগীলাল—নেজানে নে? বৰ্তমান সময়ত কি মহাৰ্ঘ হৈছে। যদি দহ বাবটন মান কিবা বুদ্ধি কৰি উলিয়াই দিব পাৰে বহুতো টকা পোৱা হব। ১৯৪৩ চনত নিমখৰ যি হাহাকাৰ হৈছিল; ঠিক এই বেলিও মিঠা তেলৰ সেই একে হাহাকাৰ হৈছে। এই সময়ত কিছু ব্লেক মাৰ্কেট কৰিব পাৰিলে সেৱত চাৰি টকাৰো বেছি লব পৰা যাব।

—তৃতীয় দৃশ্য—

ছাপলাই অফিছ

[ছাপলাই ইন্সপেক্টৰে চিগাৰেট এহোপা মাৰে আৰু
কিবা ভাবি লিখিব ধৰে ; হোলচেলৰ শ্ৰীযুত যুগীলাল
বক্সেও চিগাৰেট ছপি ছপি এচ, আই লিখাৰ কালে
চাই থাকে ।]

এচ, আই—অতি সাৱধান বক্স । যেন আমাৰ এই
কৌশলৰ কথা কোনেও ভু নেপায় । কিন্তু মোক হলে
চিলিপ দিয়াৰ লগে লগেই মোৰ প্ৰাপ্য টকা আদায়
দিব লাগিব, এইবিলাক দায়িত্বপূৰ্ণ কথাৰ টকা কালিয়ন
বখা নহব । এইবাৰ ক'টাত পূজা পাতলৰ আৰু
বেমাৰ আজাৰৰ কাৰণে গবৰ্ণমেণ্টে আকৌ এই অঞ্চ-
লৰ বাবে ছমোণ চেনি সবহকৈ দিছে । তেনেহলে মুঠ
চেনি দহ মোন হ'ল । তাৰে মাত্ৰ পাৰ্লিকক ছমোন
বিতৰণ কৰি দিয়া হব । সিও মানুহ বুজিছে দুই এসেৰ
দিয়া হব । বাকী আঠমোনৰ মোক মোনেপ্ৰতি চল্লিণ
টকাটকৈ দি আপুনি যিমানত বিক্ৰী কৰিব পাৰে কৰিব ।
আপুনিও নেহাৎ কমে মোণত ত্ৰিশ টকা প্ৰফিট কৰিব
পাৰিব । মই মাত্ৰ দৈনিক বিশ সেৰৰ হে চিলিপ দিব
পাৰিম । চিলিপত যিবিলাক মানুহৰ নাম মই লিখি
দিম সেই হিচাবে আপুনিও দৈনিক বিক্ৰী বহুত

ভালদৰে হিচাব পত্ৰ কৰি লিখি থব। মইতো সদা
সৰ্বদায় গধূলি চেক্ কৰি বহুত চাইন কৰি আহিমই।
কেতিয়াবা চুপাৰিণ্টেণ্ডেণ্টে চেক্ কৰিলেও যাতে
হিচাবত কোনো দোষ নেপায়। দৈনিক মাল বিক্ৰীৰ
কৈফিয়ৎ কাটি থব।

মুগীলাল—আপুনি সেই বিলাকৰ নিমিত্তে কোনো চিন্তা
নকৰিবচোন। আমি দোকানী মানুহ আমাৰ দোকানী
বুদ্ধি বেহ আছে। লওক আজিয়েই এমোনৰ টকা
আগধৰি দিলেঁ। আজিৰ আধা মোনৰ চিলিপ কিছু
লিখি দিয়ক। (টকা লেখি দিয়ে) অ' এইবাৰ
মিঠাতেল কেতিয়া আহিব?

এচ. আই—বোধ হয় পোন্ধৰ তাৰিখৰ আগতে আহিব।
কিয় শোধিছে?

মুগীলাল—নেজানে নে? বৰ্ত্তমান সময়ত কি মহাৰ্ঘ হৈছে।
যদি দহ বাৰটিন মান কিবা বুদ্ধি কৰি উলিয়াই দিব
পাৰে বহুতো টকা পোৱা হব। ১৯৪৩ চনত নিমখৰ
যি হাহাকাৰ হৈছিল; ঠিক এই বেলিও মিঠা তেলৰ
সেই একে হাহাকাৰ হৈছে। এই সময়ত কিছু ব্লেক
মাৰ্কেট কৰিব পাৰিলে সেৱত চাৰি টকাৰো বেছি লব
পৰা যাব।

আপুনিও ছুপইচা পাব ময়ো কববাত এপইচা
পাম । ক'টা আহিলে অনপ চেষ্টাত থাকিব ।
এতিয়া যাওঁ চিলিপবিলাক দিয়ক ।

এচ, আই—(চিলিপ দি) ধৰক, এতিয়া যাওক । বাক
সেই বিষয়ে মই পাৰ্য্যামানে চেষ্টা কৰিম ।

মুগীলাল—তেন্তে, এতিয়া গুদবাই । [প্রস্থান, আনফালৰ
পৰা হবনাথ আহি অফিচ সোমায় ।]

এচ, আই—ছৰাট্ ছ ইউ রাণ্ট ? প্লিজ গোট আউট্ ।
হবনাথ—(হাতযোৰ কৰি) কি কয় চাব ? মই গাৰ্ললীয়া
মানুহ ইংৰাজী সমূলি বুজি নেপাওঁ । কি কৈছে
অসমীয়াতে কওক ।

এচ, আই—যোৱা—যোৱা একো কোৱা নাই, বাহিৰত
থাকগৈ । সোধ-পোছ নাই কেবল চিখা বাস্তাবে
আহি অফিচ সোমাইছেহি । কি বুৰ্-বক্ মানুহ
ভাবিলেই আচৰিত হব লাগে ।

হবনাথ—চাব ! আমি দুখীয়া হোজা গাৰ্ললীয়া হলেঁ । বুলি
অফিচত সোমাবলৈও নিষেধ নে ? হোল-চেলৰ
বন্ধৰ লগততো এটা বজাৰ পৰাই মেল কৰিলে, তেও
আমনি নেলাগিল , মই দুখাব কবলৈ অহাত আপোনাৰ
ইমানে দিবক্তি হল নে ?

এচ্, আই—যোৱা বাহিৰা কথা কৈ আমনি নকৰিবা ।

এতিয়া পাঁচ বাজি গ'ল ; অফিচ্ বন্ধ কৰোঁ ।

হৰনাথ—চাব ! অফিচ্ বন্ধ কৰিব কিন্তু বাহিৰ নহম ।

পাঁচে বাজক বা দহে বাজক চাব বাজিব দিয়ক ?

মোৰ বৰ বিপদ । আজি পাঁচ দিনে একমাত্ৰ পাঁচ-

বছৰীয়া লৰাটিৰ ভয়ানক ক্ৰিমি জ্বৰ হৈ বাচিবকে

আশা নোহোৱা হৈছে । সেই দিনাখনো আপো-

নাক আমাৰ চৰকাৰী দোকানত লগ পাই আবেদন

কৰা হৈছিল, আপুনি অফিচত আহিব কৈছিল ।

যথা সময়ত আপোনাক লগ নেপাই বিফল মনোবথ

হৈ ফিৰি যাওঁ । আজি কবিৰাজৰ পৰা এপালি দৰব-

আনিছোঁ—চেনিৰ অভাৱত খুৱাব নোৱাৰি ইয়ালৈ

দৌৰি আহিছোঁ । এই বিপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰক চাব ।

এচ্, আই—বিপদ যে তোমাৰে এনে নহয়—ছনিয়াখনৰে

বিপদ হৈছে । বিপদ নোহোৱা কোনো নাই ।

মই দেখিছোঁ মোৰ ওচৰলৈ অহা মানুহ আটাইৰে

বিপদ ! জোৰ-জুলুম কৰি যদি দুই এসেৰৰ চিলিপ

লোৱাৰ পাৰে তেনেহলে টাউনৰ মুখ মেলি থকা

চাহ দোকানীক উচ্চ দৰত বেচি থৈ যাব পাৰে ।

এয়ে হৈছে বেপাৰ । তুমি যোৱা ; থিয় হৈ থাকিলে

আপুনিও ছপইচা পাব ময়ো কববাত এপইচা
পাম । ক'টা আহিলে অলপ চেষ্টাত থাকিব ।
এতিয়া যাওঁ চিলিপবিলাক দিয়ক ।

এচ, আই—(চিলিপ দি) ধবক, এতিয়া যাওক । বাক
সেই বিষয়ে মই পাৰ্য্যামানে চেষ্টা কৰিম ।

মুগীলাল—তেন্তে, এতিয়া গুদবাই । [প্ৰস্থান, আনকালৰ
পৰা হবনাথ আহি অফিচ সোমায় ।]

এচ, আই—হুৱাট্ ছ ইউ ৱাণ্ট ? প্লিজ গেট আউট্ ।

হবনাথ—(হাতযোব কৰি) কি কয় চাব ? মই গাৰ্ভলীয়া
মানুহ ইংৰাজী সমূলি বুজি নেপাওঁ । কি কৈছে
অসমীয়াতে কওক ।

এচ, আই—যোৱা—যোৱা একো কোৱা নাই, বাহিৰত
থাকগৈ । সোধ-পোছ নাই কেবল চিন্তা বাস্তাবে
আহি অফিচ সোমাইছেহি । কি বুব-বক্ মানুহ
ভাবিলেই আচৰিত হব লাগে ।

হবনাথ—চাব । আমি ছখীয়া হোজা গাৰ্ভলীয়া হলে । বুলি
অফিচত সোমাবলৈও নিষেধ নে ? হোল-চেলৰ
বন্ধৰ লগততো এটা বজাব পৰাই মেল কৰিলে, তেও
আমনি নেলাগিল, মই ছযাব কবলৈ অহাও আপোনাৰ
ইমানে দিবক্তি হল নে ?

এচ্, আই—যোৱা বাহিৰা কথা কৈ আমনি নকৰিবা ।

এতিয়া পাঁচ বাজি গ'ল ; অফিচ বন্ধ কৰোঁ ।

হবনাথ—চাব । অফিচ বন্ধ কৰিব কিন্তু বাহিৰ নহম ।

পাঁচে বাজক বা দহে বাজক চাব বাজিব দিয়ক ?

মোৰ বৰ বিপদ । আজি পাঁচ দিনে একমাত্র পাঁচ-

বছৰীয়া লৰাটিৰ ভয়ানক ক্ৰিমি জ্বৰ হৈ বাচিবকে

আশা নোহোৱা হৈছে । সেই দিনাখনো আপো-

নাক আমাৰ চৰকাৰী দোকানত লগ পাই আবেদন

কৰা হৈছিল, আপুনি অফিচত আহিব কৈছিল ।

যথা সময়ত আপোনাক লগ নেপাই বিফল মনোৰথ

হৈ ফিৰি যাওঁ । আজি কবিৰাজৰ পৰা এপালি দৰব-

আনিছোঁ—চেনিৰ অভাৱত খুৱাব নোৱাৰি ইয়ালৈ

দৌৰি আহিছোঁ । এই বিপদৰ পৰা বক্ষা কৰক চাব ।

এচ্, আই—বিপদ যে তোমাৰে এনে নহয়—হুনিয়াখনৰে

বিপদ হৈছে । বিপদ নোহোৱা কোনো নাই ।

মই দেখিছোঁ মোৰ ওচৰলৈ অহা মানুহ আটাইৰে

বিপদ । জোৰ-জুলুম কৰি যদি ছুই এসেৰে চিলিপ

লোৱাব পাবে তেনেহলে টাউনৰ মুখ মেলি থকা

চাহ দোকানীক উচ্চ দৰত বেচি থৈ যাব পাবে ।

এয়ে হৈছে বেপাৰ । তুমি যোৱা ; থিয় হৈ থাকিলে

কি হব ! এছটাক চেনিবো চিলিপ দিব নোৱাৰিম ।

কাৰণ ঠুকত চেনি নাই । আদায় কেতিয়াবাই হৈ গৈছে ।

হবনাথ—কি কয় চাব ! ঠুকত চেনি নাই ?

[বেগে দাসীৰামৰ প্ৰবেশ]

দাসী—হব ! হব ভাই ! এতিয়া চেনি বিচাৰিবৰ কোনো

প্ৰয়োজন নাই ! চেনিব ঠুক যেতিয়া পোক-পৰুৱাই

খাই সাং কৰিছে ইয়াত থকাৰ প্ৰয়োজন নাই ।

ব'লা ঘৰলৈ ব'লা । তোমাৰ সন্তানে দৰবৰ লগত

এই পিৰাচবোৰে স্পৰ্শ কৰা চেনি নেথায় । সি

এতিয়া আক ইহ সংসাৰত নাই । তোমাৰ ভিৰোতা

জনীয়ে আউলী-বাউলী হৈ ইনাই-বিনাই কান্দিব

ধৰিছে । বলা—

হবনাথ—কি কলি দাসী কা ! মোৰ সোণ ইহসংসাৰত

আক নাই ! মই আহিলোঁ । বিদায় চাব ! মোক

আক চেনি নেলাগে । [বেগেৰে প্ৰস্থান ; পাচে

পাচে দাসী দৌৰি যায়]

এচ, আই—(বিকট হাঁহি মাৰি) কি অভ্যুদ বহন্য ?

এইবোৰ সকলো মিছা । (হাতৰ ঘড়ী চাই) এতিয়া

ছাৰে পাঁচ বাজিল । আজি বজাৰ দিন, বজাৰলৈয়ে

যাওঁ—কি জানি দুই এশ ৰোজগাব হয়েই ।

দ্বিতীয় অঙ্ক

প্ৰথম দৃশ্য

—বিডিং ক্লাব—

[বাতৰি কাকত পঢ়োতাই বাতৰি পঢ়িছে ; আলোচনী
পঢ়াই আলোচনী আৰু নাটক উপন্যাস পঢ়াই একমনে
পঢ়ি আছে ।]

সুন্দৰ আলি—(দৈনিক অসমীয়া চকুফুৰাই চাই) চোৱা—
চোৱা—ধীৰেন ! আজি কালিৰ কাকতবোৰত দেখিবা
সকলো ঠাইতে কেৱল চোৱাং কাৰবাৰবহে ব্যৱসায়ৰ
কথা । ইয়াৰ কাপোৰ চুৰি কৰি আনি উচ্চ দৰত
বেচিছে ইত্যাদি খবৰ দেখিবা । আৰু এটা পৰিতাপৰ
কথা হৈছে যে, যোৱা ১৯৩৯ চনতে অসম কংগ্ৰেছ মন্ত্ৰী
সভাই অসমৰ পৰা কানি বৰবহি নিৰ্ম্মূল কৰিবলৈ
অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল । তাৰ বাবে জনপ্ৰিয় চৰকাৰেও
প্ৰজাৰ হিতাৰ্থে বহুতো টকা খৰচ কৰিছিল । আৰু
তাৰ পৰা পোৱা বাজহ প্ৰায় ৩৩ লাখ টকা লোকচানো
হৈছিল । জনপ্ৰিয় চৰকাৰে গোটেই বীজ ধ্বংস কৰিব
নোৱাৰিলে ; কাৰণ সেই সময়তে সত্যাগ্ৰহ আন্দোলনত
নেতাসকলক বন্দী কৰি জেইলত আৱদ্ধ কৰি ৰাখিলে ।
লীগ মন্ত্ৰী সভাই কোনো যত্ন নোলোৱাত বাহিৰৰ পৰা

সমাজৰ অহিতাকাঙ্ক্ষী বহুতো মানুহে কানি আনি
 একচেটিয়া ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰি ললে। আন ফালে
 সেই সময়ত অসম ভাৰতৰ ভিতৰত যুদ্ধৰ প্ৰধান আড্ডা
 হ'ল। নানা ঠাইৰ হৰেক বকমৰ বাহিৰা মানুহ আহিও
 এই কু-ব্যৱসায়ত হাত দিয়াত আগেয়ে কানি খাব এৰা
 কানীয়াইও আকৌ খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। সেই
 মুনি আৰু নিগনিৰ সাধুৰ দৰে অসম পুনৰ মুচিকো
 ভবঃ হ'ল। এতিয়া কংগ্ৰেছ মন্ত্ৰী সভাই আকৌ
 গাদীত বহি—সেই কানি বৰবিহ খেদি নিশ্বূল কৰিবলৈ
 দ্বিতীয় অভিযান আৰম্ভ কৰিছে। ব'লা ভাইহঁত
 আমিও সেই অভিযানত যোগ দি চিৰ চেনেহী অসম
 জননীৰ ক'লা অধৰৰ হাঁহি গুচাই,—বঙা ওঠৰ হাঁহি
 এটি মাৰিবলৈ চেষ্টা কৰো গৈ। যদি আমি এই সজ
 কামত আগ বাঢ়ি নেযাওঁ দেশ মৰিশালিত পৰিণত হব
 গৈ। ইফালে আকৌ ছবুত দোকানী মহাজন সকলৰ
 ব্লেক মাৰ্কেটৰ কাণ্ড কলাপৰ কোণল দেখিলে হিয়া
 কাটি যায়।

ধীৰেন—আলি চাহেব! বাক কানি বৰবিহ কিদৰে আকৌ
 অসমত প্ৰৱেশ কৰিলে সেইটো বুজিব পাৰিলেঁ।
 পিচে দোকানী সকলে ব্লেক মাৰ্কেট কৰিবলৈ বস্তু পায়
 ক'ত ?

সুন্দৰ আলি—তুমি আজিও বুজি নাপালানে—বস্ত্ৰ কৰ
পৰা পায় ! আমাৰ ইয়াতে দেখিবা : গৱৰ্ণমেণ্টেৰে বেতন
ভোগী দুজন চোৰ কৰ্মচাৰী আছে । সেই দুজন
কোন, জানানে ? এজন টেক্সটাইল আনজন চাপ্লাই
এচ, আই । এই দুজনৰ সহায়তে দোকানীসকলে
ব্লেক মাৰ্কেট কৰাত বিশেষ সুবিধা পায় ।

যোগেন—ঠিক কথা কৈছা আলি চাহেব । আমাৰ এই
অঞ্চলত প্ৰায় বাইশখন গাঁৱৰ বিয়া সবাহ, পূজা-পাতল
বেমাৰ-আজাবৰ নিমিত্তে গৱৰ্ণমেণ্টে দহ বাৰ মোন
চেনি মাহেকত বিতৰণ কৰিব দিয়ে । পিচে,—দুখীয়া
মানুহ এচ, আইৰ অফিচলৈ চেনি বিচাৰি গলে নানা
বকমৰ ধমক দি ষ্টকত মাল নাই বুলি কয় । সেইবোৰ
চেনি এচ, আই মুগলীলাল কেএক ব্লেক মাৰ্কেটত
বেচিব দি যি টকা পায় দুয়োজনে সমানে ভাগ কৰি
লয় । এই কু-প্ৰথা আমি ডেকাদলে যদি একতাবদ্ধ
হৈ নিবাবণ নকৰোঁ। তেনেহলে কোনে কৰিব ? আমি
এই অহা মাহৰ ক'টা অহাৰ লগে লগে আমাৰো
কৰ্তব্য কামৰ অভিযান আৰম্ভ কৰিব লাগে । আক
লগে লগে চোৰাং চোৱা বিভাগৰ পুলিচকো কাণছুৱাই
ধোৱা বিশেষ দৰকাৰ ।

সমাজৰ অহিতাকাজকী বহুতো মানুহে কানি আনি
 একচেটিয়া ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰি ললে। আন ফালে
 সেই সময়ত অসম ভাৰতৰ ভিতৰত যুদ্ধৰ প্ৰধান আড্ডা
 হ'ল। নানা ঠাইৰ হৰেক বকমৰ বাহিৰা মানুহ আহিও
 এই কু-ব্যৱসায়ত হাত দিয়াত আগেয়ে কানি খাব এৰা
 কানীয়াইও আকৌ খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। সেই
 মুনি আৰু নিগনিৰ সাধুৰ দৰে অসম পুনৰ মুচিকো
 ভৰা হ'ল। এতিয়া কংগ্ৰেছ মন্ত্ৰী সভাই আকৌ
 গাদীত বহি—সেই কানি বৰবিহ খেদি নিশ্বূল কৰিবলৈ
 দ্বিতীয় অভিযান আৰম্ভ কৰিছে। ব'লা ভাইহঁত
 আমিও সেই অভিযানত যোগ দি চিৰ চেনেহী অসম
 জননীৰ ক'লা অধৰৰ হাঁহি খুচাই,—বঙা ওঠৰ হাঁহি
 এটি মাৰিবলৈ চেষ্টা কৰো গৈ। যদি আমি এই সজ
 কামত আগ বাঢ়ি নেযাওঁ দেশ মৰিশালিত পৰিণত হব
 গৈ। ইফালে আকৌ ছবুৰ্ত্তি দোকানী মহাজন সকলৰ
 ব্লেক মাৰ্কেটৰ কাণ্ড কলাপৰ কৌশল দেখিলে হিয়া
 কাটি যায়।

ধীৰেন—আলি চাহেব! বাক কানি বৰবিহ কিদৰে আকৌ
 অসমত প্ৰৱেশ কৰিলে সেইটো বুজিব পাৰিলোঁ।
 পিচে দোকানী সকলে ব্লেক মাৰ্কেট কৰিবলৈ বস্তু পায়
 ক'ত ?

সুন্দৰ আলি—তুমি আজিও বুজি নাপালানে—বস্তু কৰ
পৰা পায় ! আমাৰ ইয়াতে দেখিবা গৱৰ্ণমেণ্টৰে বেতন
ভোগী দুজন চোৰ কৰ্মচাৰী আছে । সেই দুজন
কোন, জানানে ? এজন টেক্সটাইল আনজন চাপ্লাই
এচ্, আই । এই দুজনৰ সহায়তে দোকানীসকলে
ব্লেক মাৰ্কেট কৰাত বিশেষ সুবিধা পায় ।

যোগেন—ঠিক কথা কৈছা আলি চাহেব । আমাৰ এই
অঞ্চলত প্ৰায় বাইশখন গাঁৱৰ বিয়া সবাহ, পূজা-পাতল
বেমাৰ-আজাৰৰ নিমিত্তে গৱৰ্ণমেণ্টে দহ বাৰ মোন
চেনি মাহেকত বিতৰণ কৰিব দিয়ে । পিচে,—দুখীয়া
মানুহ এচ্, আইৰ অফিচলৈ চেনি বিচাৰি গলে নানা
বকমৰ ধমক দি ঠকত মাল নাই বুলি কয় । সেইবোৰ
চেনি এচ্, আই মুগীলাল কেঞাক ব্লেক মাৰ্কেটত
বেচিব দি যি টকা পায় দুয়োজনে সমানে ভাগ কৰি
লয় । এই কু-প্ৰথা আমি ডেকাদলে যদি একতাবদ্ধ
হৈ নিবাবণ নকৰোঁ তেনেহলে কোনে কৰিব ? আমি
এই অহা মাহৰ ক'টা অহাৰ লগে লগে আমাৰো
কৰ্তব্য কামৰ অভিযান আৰম্ভ কৰিব লাগে । আক
লগে লগে চোবাং চোৱা বিভাগৰ পুলিচকো কাণছুৱাই
খোৱা বিশেষ দৰকাৰ ।

খীবেন—এতিয়া সকলোৱে অঙ্গীকাৰ কৰা যাঁতে আমাৰ
এই অভিযানত এটম বোমাও যদি কোনোবাই প্ৰয়োগ
কৰে, তথাপি পিচ নোহোহকো বুলি ।

ষোগেন—ভাই সকল ! আপোনালোকে ভয় নেখাব, এই
অভিযানত যদি মৰিব লাগে আগে ময়ে মৰিম ।
এতিয়া মাই দুৰ্গাক প্ৰাৰ্থনা কৰা, যাতে সেই ভীষণা
কপিণী ব্লেক মার্কেট বান্ধসকৈ দূৰ কৰি শান্তি ৰাজ্য
প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰোঁ । আমাৰ এই আদৰ্শ গোটেই
অসম কিয় সমগ্ৰ ভাৰততে জিলিকি থাকিব ।

সুন্দৰ আলি—আপোনালোকৰ প্ৰত্যেকৰে মনৰ দৃঢ় বল
দেখি নথৈ ধন্যবাদৰ শব্দই আগ বঢ়ালে । এতিয়া
সন্ধিয়া হ'লহি ঘৰলৈ যাওঁগৈ ব'লা । সকলোৱে
ধৰিবাহক—ইন্দ্ৰাব—জিন্দাবাদ । (৩ বাৰ)

[সকলো যায়]

—দ্বিতীয় দৃশ্য—

পুলিচ ষ্টেচন

[পুলিচ চাব ইন্সপেক্তৰ আৰু চি-আই ডি ইন্সপেক্তৰ
কথা-বতৰা কৈ বহি থাকে]

চি, আই, ডি ইন্সপেক্তৰ—নিজৰ দেশক সুআদৰ্শত গঢ়ি
তোলাই অসম সন্তানৰ কৰ্ত্তব্য । অজি আমি কংগ্ৰেছ
গৱৰ্ণমেণ্টৰ চাকৰি কৰিও আমাৰ দৰে চাকৰিয়াল সকলে
ভেটী খোৱাৰ ফলত গোটেই দেশ ব্লেক মাৰ্কেটৰ
বিঘাত্ত গেচত পৰিণত হৈ দুখীয়া নিচলা প্ৰজাই খাবলৈ
নেপাই বাগৰি পৰি ৰোদন কৰিব লাগিছে । এই পাপ
কোনে ভোগ কৰিব জানানে ?—ভোগ কৰিব লাগিব
আমাৰ দৰে চাকৰিয়াল সকলে ।

পুলিচ চাব-ইন্সপেক্তৰ—তেনেহলে আপুনি কি কৰিব
খোজে ?

চি, আই, ডি, ইন্সপেক্তৰ—মই একো কৰিব নোৱাৰোঁ ।
চৰকাৰৰ আইন অনুযায়ী সেই দেশজোহী নৰাধম
পিশাচ হ'তক ধৰি কঠোৰ শাস্তি দিব ধৰিলেহে শান্ত
হব যেন পাওঁ । সেই দুৰ্ব্বৃত্তহঁতক ধৰিবৰ কাৰণেই
ইয়াৰ স্থানীয় “জয়হিন্দ” সঙ্ঘৰ কঠোৰ আবেদনত
চৰকাৰে মোক শান্তি স্থাপনৰ কাৰণে পঠিয়াই দিছে ।

মই নেজানো। এই কামত কিমান খিনি অগ্ৰসৰ হ'ব পাৰে।।—একমাত্ৰ আজিহে জানে। আজি দুসপ্তাহে এই অঞ্চলত ঘূৰি পকি বেছ আয়ত্ত হৈছে যে ইয়াৰ ব্ৰেক মাৰ্কেটিং আন ঠাইৰ লগত বিজ্ঞাবহ নোৱাৰি। মই বৰ দুঃখিত যে ইয়াত চৰকাৰৰ বয়-বস্তু বিভাগৰ দুজন কৰ্মচাৰী থাকোতে পৈশাচিক অভিনয় ঘটাবলৈ কলঙ্কৰ কথা। ইয়াৰ দোকানী সকলে সেই দুজন কৰ্মচাৰীক এনেদৰে ভেড়া কৰি ৰাখিছে “উঠ বুলিলে উঠিব, বহ বুলিলে বহিব,” এই লেখিয়াই কৰিছে। ইয়াৰ উচিত দণ্ড ভোগ কৰিব লাগিব। এশ গৰু খালে বাঘৰো মৃত্যু হয়। চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে হওক নাইবা যিয়ে নহওক উচিত বিধান কৰিবই লাগিব। আপুনি সাজু হওক—আজিয়েই এখন নাটকৰ এটি দৃশ্যৰ অভিনয় দেখুৱাম। লগত চিপাহী চম্বাৰী কেইজনমান লব। আমাক এই কাৰ্য্যত বিশেষকৈ সহায় কৰিব ইয়াৰ স্থানীয়—জয়হিন্দ সজবই।

পুঃ চাব-ইন্সপেক্টৰ—আপোনাক পাৰ্ধ্যমানে এই কামত সহায় কৰিম। ইমান দিনে আমি কাণ থাকিও কলা চকু থাকিও অন্ধ হৈ আছিলোঁ।। আমাৰ সেই বিভাগত কোনো হাত নথকাৰ কাৰণেই ইমানখিনি পাইছে গৈ।

মই আশা কৰোঁ। আপোনাৰ সজ্ঞ উদ্দেশ্য ফলবতী হব।

(খানাত বাৰটাৰ বেল বজাই দিয়ে)

চি, আই, ডি ই-পে—কথা কওঁতে কওঁতে বাৰ বাজিলেই।

এতিয়া মেলানিহে মাগোঁ। পাঁচ বজাত সাজু থাকিব।

গুড্‌বাই। [প্রস্থান]

পুঃ চা-ই—গুড্‌বাই। (বাহিৰৰ পৰা “দেউতা ভাত খাবৰ হৈছে—আহক”)

পুঃ চা-ই—অ’—গৈছে। টেৱাবী জী। ইধাৰ আওঁ।

টেৱাবী—ক্যা জী। (টেৱাবী প্রবেশ)

পুঃ চা-ই—আজ তোম অউৰ এক চিপাহী হামাৰা সাধমে মফচলমে জানে হোণা।

টেৱাবী—বহুত আচ্ছা জী—।

পুঃ চা-ই—আভি যাও—খানাকা টাইম ছৰা।

[টেৱাবীয়ে চিপাহী-চালাম দি প্রস্থান]

—তৃতীয় দৃশ্য—

চাৰি আলি

[পুলিচ সহ এদল যুবক এডাল গছৰ তলত নিজমে বহি থাকে]

পুলিচ চাব ইন্সপেক্তৰ—আজি দেখোঁ তোমালোকৰ লিডাৰ আলি চাহেব অহা নাই। কলৈ গৈছে ?

ধীবেন—এবা চাব ! মোটো তেওঁ এই ফালে দৌৰি আহিছেই।

[সুন্দৰ আলিৰ প্ৰবেশ]

দাবোঁগা—কি খবৰ সুন্দৰ !

সুন্দৰ আলি—চাব ! চি, আই, ডি, ইন্সপেক্তৰে আমালোকক বৰ সৱধানে থাকিব কৈছে। তেওঁ ভুইচেল দিয়া মাত্ৰকে আমাক দৌৰি গৈ অফিচ ঘেৰাও কৰিব কৈছে।

দাবোঁগা—বাক তেওঁ এতিয়া তাত কি কৰি আছে ?

সুন্দৰ আলি—তেওঁ তাত নিজে হোজা গাঁৱলীয়া সাজ-পাৰ পিন্ধি, তাৰ কাণ্ড কলাপবোৰ নিৰীক্ষণ কৰি আছে। অফিচত মুগীলালো আছে। এচ., আই হেনো তেওঁক কিছুমান কাগজ লিখি দিব ধৰিছে। চি, আই, ডিয়ে কিবা কথা কবলৈ অফিচ সোমোৱাত

সাধাৰণ মানুহ বুলি ভাবি চকীদাবৰ হতুৱাই এচ-
আইক বাহিৰ কৰি উলিয়াই দিছে, কোনোৱাই যদি
কিবা বয়-বস্তুৰ দৰখাস্ত কৰে—ষ্টকত মাল নাই
বুলি জবাব দিয়ে। সিও খিড়িকীৰেহে কথাবতৰা
কয়। কাকো অফিচৰ ভিতৰত সোমাবলৈকে
নিদিয়ৈ। তাৰ উপৰি কিমানক ধমক দিছে তাৰ
আদি অন্ত নাই। তেওঁ মোক কলে যে আজি
নিশ্চয় কাৰ্য্য সমাধা হবই হব। আপোনালোকক
আমনি বোধ কৰিবলৈ হাক দিছে।

দাৰোগা—(হুইচেলৰ মাত শুনি) হেৰা ! তোমালোকে—
হুইচেলৰ মাত শুনা নাই নে ? ব'লা—ব'লাইক।

[আটাইবিলাহ দৌৰি যায়]

—পট পাৰবৰ্ত্তন—

[দাৰোগা, চি, আই, ডি, ইন্সপেক্তৰে বহি থাকে ;
চিপাহী দুজনে মুগীলালৰ গা খানাতালাচ কৰি
কিছুমান কাকত বাহিৰ কৰি উলিয়াই দিয়ে ; যুৱক
দলটিয়ে অলপ দূৰৈত থিয় হৈ চাই থাকে]

চি. আই. ডি,—দিয়া—দিয়া—এই ফালে দিয়া । সেই
বোৰ কি কাগজ । (কাগজবোৰ এখন এখন কৰি
পঢ়ি চাই) চাওক—চাওক—দাবোঁগা বাবু ! কাণ্ড
কলাপবোৰ ভালকৈ নিৰীক্ষণ কৰক এতিয়া । (কাগজ
বোৰ দাবোঁগাক দিয়ে)

দাবোঁগা—(কাগজবোৰ পঢ়ি চাই) ধন্য—ধন্য মুগীলাল,
আপোনালোকৰ ব্যৱসায় ! টেৱাবী জী ! বস্ত্ৰ আৰু
চাপ্লাই বাবুক এবেষ্ট্ৰ কৰা । (চিপাহী দুজনে দুয়ো
জনক এবেষ্ট্ৰ কৰে)

চি. আই. ডি—যুৱক বন্ধু সকল ! আপোনালোকে মোৰ
কামত যিমান সহানুভূতি দেখুৱালে, সেইবাবে আপোনা
লোকৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ । এতিয়া আপোনা
লোকক কি বস্তু উপহাৰ দিম, মই ভাবিয়ে পোৱা
নাই । মাত্ৰ মই এটি ভালসৰা ফুলৰ পাহি
আপোনালোকৰ দলপতিক দিবলৈ ইচ্ছা কৰোঁ ।
সেই পাহ ফুল তেজেৰে তৈয়াৰী । মোৰ এক
মাত্ৰ কন্যা। নুৰজাহানক—সুন্দৰ আলিৰ হাতত
অৰ্পণ কৰিবলৈ স্থিৰ কৰিছোঁ । আশা কৰোঁ তেওঁ
সাদৰে গ্ৰহণ কৰিব । (যুৱকদলে হাততালি দিয়ে)

—চতুৰ্থ দৃশ্য—

—গুৱাহাটী ফৌজদাৰী আদালত—

[হাকিমে নিজৰ আসনত বহি কিছুমান বাইজৰ দৰখাস্তত চহী কৰি থাকে। পেচকাৰে মকদ্দমাৰ ফাইলবিলাক লানি লগাই হাকিমৰ আগত থৈ দিয়ে; উকীল সকলেও নিজ নিজ আসনত বহি তামোল চোবাই চিগাৰেট হুপি আইনৰ কিতাপ পঢ়ি থাকে। মাজে মাজে নোটবুকত কিবা কিবি লিখিও লয়। আদালতৰ ভিতৰে বাহিৰে মানুহৰ বৰ ভিত দেখা যায়, উকীলৰ পিচ ফালে মুগীলাল আৰু এচ, আই থিয় হৈ থাকে]

১৩২৭/অ:

মুগীলাল—উকীল বাবু! এতিয়াও আৰু আমাৰ হকে যিমান পাৰে আইনৰ বলেৰে যুদ্ধ কৰি আমাক বচাওঁক।

উকীল—(মূৰ ঘূৰাই মুগীলালৰ কাণৰ কাষত ফাচ ফুচকৈ কৈ) বাবুজী—! আপুনি কোনো ভয় নেখাবটোন।

আপোনালোকৰ জয় অনিবাৰ্য্য। পিচে, মই কোৱা মতে টকা আনিছে জানো। ১৩২০/অ:

মুগীলাল—আনিছোঁ। পিচে—অলপ কম হয়।

উকীল—কম্ চম্ মই নেজানো। যদি কেচ ভাল কৰিব লাগে টকা—পাঁচ শ দিয়ক, নহলে মই গুচি যাম।

এচ্, আই—বাবুজী ! টাকা কিমান চট হৈছে ।

মুগীলাল—আপোনাৰ ভাগৰ আট্টে শ ।

এচ্, আই—(জেপৰ পৰা উলিয়াই—আকাৰে ইঙ্গিতে দি)

ধৰক—আটাইখিনি লগ লগাই দিয়ক ।

মুগীলাল—(টকা আটাইখিনি উকীলৰ হাতত গুজি দি)

ধৰক । হাকিমক কব দৰকাৰ হলে টাকা আক

দিম । মাত্ৰ কেচটোৰ পৰা মুক্ত কৰি দিয়ক ।

উকীল—আপোনালোকে কোনো ভয় নেখাব । যোৱা

কালি কেচটিৰ তৰ্ক হৈ গৈছে । তৰ্কত হাকিমে ভালেই

লিখিছে । তেখেতক টকাও অলপ দিছোঁ । যদি

আজি ভাল বায় দিয়ে আক কিছু টাকা দিব লাগিব ।

(এজন আশী-বহুবীয়া বুঢ়া আহি হাকিমৰ কাষত থিয়
হৈ থাকে)

হাকিম—বুঢ়া দেউ ! তোমাক কি লাগে ?

বুঢ়া—হুজুৰ ! মোক ছুপইটাৰ কাৰ্ত্তিচ্ পাত দিয়ক ।

(হাকিম হাঁহিব ধৰে, লগতে গোটেই আদালততে
হাঁহিব বোল উঠে)

পেচকাৰ—অ, বুঢ়া আতা । ইয়াত কাৰ্ত্তিচ্ বিক্ৰী নহয় ।

চাপৰাচী ! এওঁক লৈ গৈ এখন কাৰ্ত্তিচ্ পাত কিনি
দি আহা গৈ ।

চাপৰাচী—আতা ! মোৰ লগত আহক । মই কি নি
দিম গৈ ।

[চাপৰাচীৰ লগত বুঢ়াৰ প্ৰস্থান ।]

হাকিম—মিঃ ফুকন ! অনুগ্ৰহ কৰি আজিৰ বায় কেইটি
শুনাই দিয়কটোন । আজি এসপ্তাহে পমুৱা উচ্ছেদত
গৈ বৰ ক্লান্ত হৈ আহিছোঁ ।

ফুকন উকীল—(থিয় হৈ বায়ৰ বহী হাতত লৈ ভাবি ভাবি)
প্ৰথম বায়—বেঙেনা বাৰীৰ মুগীলাল বক্স আৰু চাপ্লাই
এচ., আই দেবেন দত্তক বাইজক ঠগ আৰু প্ৰৱঞ্চনা
কৰা অপৰাধত ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আইনৰ ১০৫ ধাৰা
মতে প্ৰত্যেকক পাঁচ শ টকা জৰিমনা, তিনি বছৰকৈ
সশ্রম কাৰাদণ্ডত দণ্ডিত কৰা হ'ল । (পুলিচ আহি
মুগীলাল আৰু :এচ., আইক হাতকেৰেয়া মাৰি
জেইললৈ লৈ যায় । পাঁচ বজাৰ ঘণ্টা বজাই দিয়ে ।
বাহিৰত মটৰৰ ড্ৰাইভাৰে হৰ্ণ দিব ধৰে ; হাকিম,
পেচ্কাৰ, উকীল, মহৰীয়ে অফিচ সামৰি তাৰা তাৰি-
কৈ ওলায় যায় ।)

(গুৱাহাটী জেইল ; সময় ধলপুৰা । জেইলৰ বাগিচাত জেইল চিপাহীয়ে কাম বতাই দিয়াত কয়দীবোৰে নিজৰ কাম কৰিবলৈ ধৰে । হোল চেলোৰ আক এচু, আই কোৰ মাৰিব ধৰে । জেইলৰ বাহিৰত কোনো পথিকে বিহু-গীত গাই গৈ থাকে, সিহঁতে গানত মন দিয়ে আৰু জেইলৰ চিপাহীৰ ধমক পালে কাম কৰিব ধৰে ।)

(এজন পথিকে বাটে বাটে বিহু-গীত গাই যায় ।)

চ'তৰ পাচত পালেহি বহাগ

শুভ আগমন লৈ ;

নব সমাজৰ শান্তি নাইকিয়া

দেশ বিপ্লব লই ।

অসমীয়া জাতি বিহু বলিয়া

মুহূলে কোনো দিনে ;

ওলাইছা পাতিব কিহৰে বিহু

এই বেলিৰ বাবে ।

খুন্দিবলৈ মান্দহ পিঠা আছেনে

ভৰালভনো ধান ?

আকৌ নাই, লোণ গুৰ, চেনি কল দৈ

কিহৰে খাবা মন ।

দিবা গুণক কিহেবে বিছরান

আছেন তোমার সূতা ?

মাঝিলা ভবিত কুঠাব ঘাপ

ইলাহি সর্বশিলা ।

নহব পতা বিছটি এইবার

বুয়-বস্ত্র-দব ;

গুণক গুণক গুণক শব্দে

লগাইছে-ভূ ধব ।

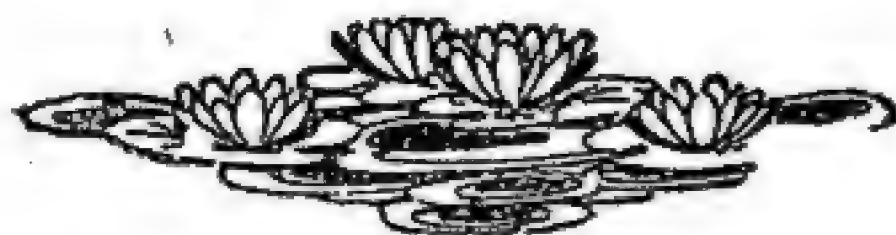
চতুৰ দিশে সাম্প্রদায়িক দলে

কবে তাগুর নৃত্য ;

গ্রাসিব লাগিছে মায়া নোহোরাইতে

পথে নব মুণ্ডে ।

—“জয়হিন্দ”—

(গুৱাহাটী জেইল ; সময় ধলপুৰা । জেইলৰ বাগিচাত জেইল চিপাহীয়ে কাম বতাই দিয়াত কয়দীবোৰে নিজৰ কাম কৰিবলৈ ধৰে । হোল চেল্যৰ আক এচ, আই কোৰ মাৰিব ধৰে । জেইলৰ বাহিৰত কোনো পথিকে বিছ-গীত গাই গৈ থাকে, সিহঁতে গানত মন দিয়ে আৰু জেইলৰ চিপাহীৰ ধমক পালে কাম কৰিব ধৰে ।)

(এজন পথিকে বাটে বাটে বিছ-গীত গাই যায় ।)

চ'তৰ পাচত পালেহি বহাগ

শুভ আগমন লৈ ;

নব সমাজৰ শাস্তি নাইকিয়া

দেশ বিপ্লব লই ।

অসমীয়া জাতি বিছ বলিয়া

মুহূলে কোনো দিনে ;

ওলাইছা পাতিব কিহৰে বিছ

এই বেলিৰ বাবে ।

খুন্দিবলৈ সান্দহ পিঠা আছেনে

ভৰালতনো ধান ?

আকৌ নাই, লোণ গুৰ, চেনি কল দৈ

কিহৰে খাবা মন ।

দিবা গুণক কিসেবে বিছরান
 - আছেন তোমার সূতা ?
 মাঝিলা ভবিত কুঠাব ঘাপ
 ইলাহি সর্বশিলা ।
 নহব পতা বিছটি এইবার
 বুয়-বস্ত্র-দব ;
 গুণক গুণক গুণক শরদে
 লগাইছে-ভূ-ধব ।
 চতুৰ দিশে সাম্প্রদায়িক দলে
 কবে তাওর নৃত্য ;
 গ্রাসিব লাগিছে মায়া নোহোরাইতে
 পথে নব মুণ্ডে ।

—“জয়হিন্দ”—

କମଳା ମାହିତା ମଢ଼ା
ବୋମ୍ବେ

୧୯୨୦/ଅ:

অমর সাহিত্য সভা
কোবরাট

লিখকৰ অন্যান্য কিতাপ সমূহ :—

ছপা হব ধৰিছে :—

“মোক ভোট দিয়ক”

(সামাজিক নাটক)

— X —

কলিঙ্গ বিজয় (নাটক) — — ১

কৰুণা (উপন্যাস) — — — — ৫০

জীৱন অভিনয় (গল্প) — — ৫০

ব্লেক মাৰ্কেট (নাটক) — — — ১০

(অসমৰ সকলো কিতাপৰ দোকানতে পাব)

পৰিবেশক :—

মাজিৰ গাওঁ

লখিমী ভৰ্মাল ।

পলাশবাৰী, কামৰূপ

অসম ।

— X —
